

Chimps helpen zonder tegenprestatie

Het sociale gedrag van chimpansees lijkt in veel gevallen erg op dat van mensen. Maar onbaatzuchtige hulp was nog nooit ondubbelzinnig aangetoond. Nu wel.

**Door onze redacteur
HENDRIK SPIERING**

ROTTERDAM, 26 JUNI. Het is welhaast een cliché geworden. Die chimpansees zijn net mensen, ze hebben zelfs ook een soort onderlinge moraal. Toch? Nee. Helemaal vanzelfsprekend zijn die diepe biologische wortels van de menselijke moraal nog altijd niet. Zelfs niet bij de grootste ‘gelovigen’. Want er zijn wel veel anekdotes, maar aanzienlijk minder experimentele bewijzen.

In het vandaag verschenen juli-nummer van het vaktijdschrift *PLOS Biology* wordt belangrijk nieuw bewijs voor onbaatzuchtige onderlinge hulp bij chimpansees geleverd door vooraanstaande onderzoekers van het Leipziger *Max Planck Institut für Evolutionäre An-*

thropologie, onder wie de toch altijd zo sceptische Michael Tomasello.

Voor mensen is het allemaal niet bijzonder, maar voor mensapen wel: in een cruciaal experiment maakte de ene chimpansee de deur open voor een ander, zodat die voedsel kon pakken. Hijzelf kreeg niks. Geen probleem. „De uitkomst van dit experiment verbaasde zelfs mij”, schrijft de bekende Nederlands-Amerikaanse primatoloog Frans de Waal in een commentaar in de *PLOS Biology*. „En ik ben waarschijnlijk de grootste gelovige in de empathie en het altruïsme van apen en mensapen.”

Het onderzoek is gedaan onder 36 half-vrij levende chimpansees op een eiland in Oeganda én herhaald bij 36 mensenkinderen van anderhalf uit Leipzig (om te kijken hoe het menselijk instinct in deze werkt). Het doel was het testen van ‘zuiver altruïsme’: helpen van anderen, ja zelfs vreemden, zonder direct voordeel voor jezelf en ook zonder uitzicht op waarschijnlijk voordeel in de toekomst.

Er werden drie vergelijkbare experimenten gedaan, twee met chimps en kinderen, een met alleen chimps. In de eerste twee kon-

Chimpansees in de diergaarde van Jeruzalem. (Foto AP/Nati Harnik)

den de proefpersonen (chimps of kinderen) zien dat een stok (bij kinderen een potlood) waardevol was voor de twee hen verder volslagen onbekende menselijke on-

rimentator moeite ging doen de stok toch te pakken werd hem de stok heel vaak vriendelijk aange-reikt door de chimp of het kind.

In een variant op dit experiment lag de stok op een plek waar ook de chimp of het kind enige moeite moest doen om de stok te pakken en aan te reiken. Dat maakte niks uit. Ook het geven van beloningen maakte vrijwel geen verschil, gek genoeg pakte dat voor kinderen zelfs negatief uit. In het derde experiment moesten chimpansees een deur open doen zodat een andere chimpansee voedsel kon pakken.

Er was geen verschil tussen de kinderen en de chimps, een bewijs voor de diepe biologische wortels van het altruïsme van beide soorten.

Deze nieuwe experimenten tonen aan dat ook chimpansees het vermogen bezitten om anderen, mensen én soortgenoten, herhaaldelijk te helpen om niet. Dat het in eerdere experimenten niet getoond werd zegt niet zoveel, ze hoeven niet onder alle omstandigheden altruïstisch te zijn – dat zijn mensen ook lang niet altijd ten-slotte.

den de proefpersonen (chimps of kinderen) zien dat een stok (bij kinderen een potlood) waardevol was voor de twee hen verder volslagen onbekende menselijke on-

den de proefpersonen (chimps of kinderen) zien dat een stok (bij kinderen een potlood) waardevol was voor de twee hen verder volslagen onbekende menselijke on-